

ANTHONY GIDDENS

Düşünüm Sosyolojisi

27 sayfalık görselleştirilmiş geniş özet

16 özgün bölüm gravürü · Gündelik örnekler

Ana fikirler · Eleştiriler · Akılda kalan sahneler

Özgün eserin yerini tutmayan açıklamalı okuma rehberi

OKUMAYA BAŞLAMADAN ÖNCE

Bu rehberin pusulası

Okuma Haritası'ndaki 'Düşünüm Sosyolojisi' adı tek bir özgün kitap başlığı değildir. Bu rehber omurga olarak Anthony Giddens'ın 1991 tarihli *Modernity and Self-Identity* eserini, tamamlayıcı olarak Ulrich Beck ve Scott Lash'la hazırladığı 1994 tarihli *Reflexive Modernization* kitabındaki ortak tartışmayı kullanır. Böylece sitedeki kavram başlığı korunurken dayandığı eserler açıkça belirtilir.

Bu kitap nasıl okunmalı?

Modern dünyada yeni bilginin yalnız hayatı açıklamakla kalmayıp hayatı sürekli yeniden kurmasını; güven, risk, uzman sistemleri, kimlik, yaşam tarzı, beden ve ilişkiler üzerinden kolay örneklerle anlatan açık bir rehber.

Düşünümsellik yalnız kişinin uzun uzun kendini düşünmesi değildir. Kurumlar ve insanlar, kendileri hakkında üretilen yeni bilgiyi davranışlarına katar; bu davranış değişince eski bilgi de geçerliliğini yitirebilir. Rehber bunu her şeyi bireysel seçime bağlamadan, sınıf, cinsiyet, kurum ve eşitsiz seçenekleri hesaba katarak anlatır.

Doktorlar yağın zararını anlatır, marketler ürünlerini değiştirir, insanlar beslenmesini ayarlar, kalp hastalığı oranı farklılaşır; sonra yeni araştırma başka ayrımlar önerir. Bilgi dışarıda duran ayna olmaktan çıkar, aynaya bakanların davranışını ve aynadaki görüntüyü birlikte değiştirir.

KULLANIM ÖNERİSİ

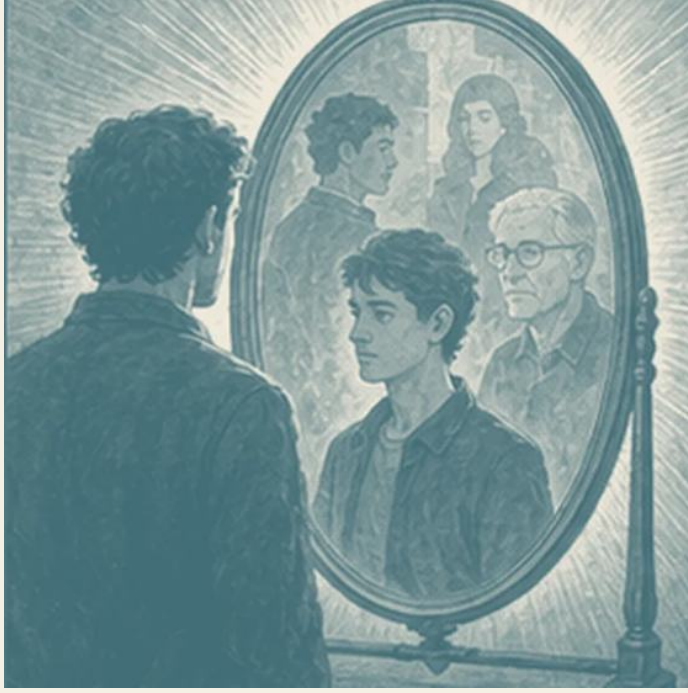
Bir oturuşta bitirmek zorunda değilsiniz; her gravür bir sonraki durak için hafıza kancasıdır.

YOL HARİTASI

21 durakta kitabın bütünü

01	Bu kitap nasıl okunmalı?	12	Saf ilişki yalnız ilişki sürdükçe sürer
02	Düşünümsellik aynaya bakmaktan fazlasıdır	13	Beden de benlik projesine katılır
03	Modernlik geleneği silmez, onu gerekçeye çağırır	14	Terapi kültürü yalnız hastalık tedavisi değildir
04	Yerinden çıkarma uzak ilişkileri yakına getirir	15	Ontolojik güven dünyaya dayanma hissidir
05	Uzman sistemine güven bilgi sahibi olmak değildir	16	Yaşam siyaseti nasıl yaşamalıyız diye sorar
06	Soyut sistemlerin yüzleri vardır	17	Düşünümsel modernleşme kendi temellerini sorgular
07	Risk geleceği hesaplayarak bugünü kurar	18	Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer
08	Üretilmiş belirsizlik kendi başarımızdan doğar	19	Kitap hakkında süren tartışma
09	Benlik anlatılan ve düzeltilen bir hikâyedir	20	Bugüne taşınan üç soru
10	Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür	21	Bir cümlede kitabın özü
11	Yaşam tarzı sektörleri çevremizi ayırır		

Düşünümsellik aynaya bakmaktan fazlasıdır

Modern düşünümsellik, hayat hakkındaki bilginin düzenli biçimde hayata geri dönüp eylemi, kurumu ve dolayısıyla bilginin konusunu değiştirmesidir. Burada tanımdan çok, tanımın görmemizi sağladığı ilişki önemlidir.

Bir okul sınav sonuçlarını ölçer, yöntemi değiştirir, yeni sonuçlar çıkar; dün başarılı görünen ders modeli bugün başka öğrenciler üretir. Bu olayın tersini düşünmek zorunlu olanla değişebilir olanı ayırmayı kolaylaştırır.

Bilgi uygulamaya girer, uygulama nesneyi dönüştürür ve araştırmacı yeni durumu yeniden açıklamak zorunda kalır. Süreç, büyük değişimin gündelik tekrarlarla nasıl kurulduğunu gösterir.

Bu döngü toplumun her an tamamen özgürce yeniden yapıldığı anlamına gelmez; eski kurumlar ve güç farkları sürer. Bu uyarı kavramı reddetmez; doğru ölçüde kullanmayı sağlar.

Hakkınızda öğrendiğiniz bir bilginin davranışınızı, davranışınızın da sonraki ölçümü nasıl değiştirdiğini yazın. Düşünümsel bilgi dünyayı gözlerken aynı anda gözlenenlerin davranışına karışır. Kısa vadeli kazanç ile uzun vadeli maliyeti ayırmak bu merceği hayata geçirir.

Modernlik geleneği silmez, onu gerekçeye çağırır

Modern dünyada bir uygulama yalnız eskiden beri yapıldığı için kendiliğinden meşru kalmaz; açıklanması, seçilmesi ve yeni bilgi karşısında savunulması gerekir. Bu başlangıç bir hüküm değil, sonraki örnekleri sınayacak mercektir.

Aile her pazar aynı sofrayı kurar; gençler geleneği bırakmak yerine neden önemli olduğunu sorup yeni çalışma saatlerine göre yeniden düzenler. İnsan yüzü eklendiğinde tartışmanın kimin hayatına dokunduğu anlaşılır.

Gelenek otomatik alışkanlıktan bilinçli kimlik kaynağına dönüşür ve bu süreçte biçim değiştirir. Bir halkanın maliyeti başka bir gruba aktarılıyorsa açıklama ona da bakmalıdır.

Gelenek sonrası düzen bütün insanların eşit seçim yaptığı dünya değildir; aile baskısı, yasa ve ekonomik mecburiyet devam eder. Bu sınır fikri zayıflatmaz; onu her kapıyı açtığı sanılan sahte anahtardan korur.

Sürdürdüğünüz bir geleneğin hangi değerini korumak, hangi biçimini değiştirmek istediğinizi ayırın. Geleneği gerekçelendirmek onu öldürmez; hangi değerinin gerçekten yaşadığını gösterir. Kişiyi suçlamadan önce davranışı üreten koşulu değiştirmek daha öğretici olabilir.

Yerinden çıkarma uzak ilişkileri yakına getirir

Para, uzmanlık ve iletişim sistemleri toplumsal ilişkileri yüz yüze yerel bağlamdan çıkarıp uzak zaman ve mekânlarda yeniden kurar. İlk bakışta küçük görünen ayırım, sorumluluğun yerini değiştirir.

Mahalle bakkalına güvenmek yerine ekranda görmediğiniz bankaya maaşınızı, başka kıtadaki sisteme fotoğraflarınızı emanet edersiniz. Sahnedeki sonuç tek niyetten değil, küçük koşulların birleşmesinden doğar.

Sembolik araçlar ve uzman sistemleri, tanımadığımız kişilerle geniş ölçekte işlem yapmayı mümkün kılar. Bu bağlantı geçmişteki örneği bugüne birebir kopyalamadan karşılaştırma imkânı verir.

Uzak ağ yalnız özgürlük sağlamaz; arıza ve kararların kaynağını görünmez, itirazı zor hale getirebilir. Bir düzeni tarif etmek onu ahlaken onaylamak anlamına gelmez.

Bugün kullandığınız bir hizmette güvendiğiniz kişiyi değil görünmez sistemi ve denetim noktasını bulun. Uzak ilişki büyük özgürlük kadar arızası görünmeyen yeni bağımlılıklar kurar. Hazır reçete yerine kararın gizli varsayımını açığa çıkarmak gerekir.

Uzman sistemine güven bilgi sahibi olmak değildir

Modern hayat uçak, banka, hastane ve yazılım gibi ayrıntısını bilmediğimiz uzman sistemlerine pratik güven olmadan sürdürülemez. Bölüm böylece kişiyi suçlamadan önce koşulları incelemeyi önerir.

Yolcu motor mühendisliğini bilmez; bilet, denetim kurumu, pilotun eğitimi ve diğer yolcuların sakinliği sayesinde uçağa biner. Büyük kelimelerin gerisindeki basit hareket burada açıkça görülür.

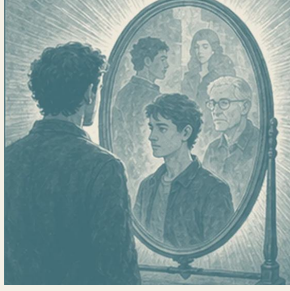
Güven bilgi eksikliğini kurum, işaret ve geçmiş performans üzerinden geçici olarak kapatır. Mekanizmayı tersine çevirmek, fikrin karşı örnek karşısındaki dayanıklılığını gösterir.

Uzmanlık tarafsız ve hatasız değildir; farklı uzmanlar çatışabilir, ticari çıkarlar bilgiyi yönlendirebilir. Karşı örnek iddiayı yok etmekten çok hangi koşulda geçerli olduğunu gösterir.

Bir uzman önerisinde yetki belgesi, kanıt, çıkar ilişkisi ve hata düzeltme yolunu dört ayrı soru yapın. Güven, uzman yerine düşünmek değil uzmanın denetlenebilir olduğuna dayanarak eylemdir. Geçmişteki sonucu değil, o sonucu doğuran soruyu bugünün araçları içinde sınamak gerekir.

OKUMA EŞİĞİ 1 / 3

İlk bağlantılar artık görünür

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Düşünümsellik aynaya bakmaktan fazlasıdır
- Modernlik geleneği silmez, onu gerekçeye çağırır
- Yerinden çıkarma uzak ilişkileri yakına getirir
- Uzman sistemine güven bilgi sahibi olmak değildir

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Soyut sistemlerin yüzleri vardır
- Risk geleceği hesaplayarak bugünü kurar
- Üretilmiş belirsizlik kendi başarımızdan doğar
- Benlik anlatılan ve düzeltilen bir hikâyedir

Bağlantı sorusu: “Düşünümsellik aynaya bakmaktan fazlasıdır” ile “Uzman sistemine güven bilgi sahibi olmak değildir” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Soyut sistemlerin yüzleri vardır” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Soyut sistemlerin yüzleri vardır

Giddens görünmez büyük sistemle sıradan insanın karşılaştığı doktor, gişe görevlisi veya müşteri temsilcisini güvenin erişim noktası sayar. İddia her şeyi açıklamaz; fakat doğru soruyu kurmak için sağlam bir başlangıç verir.

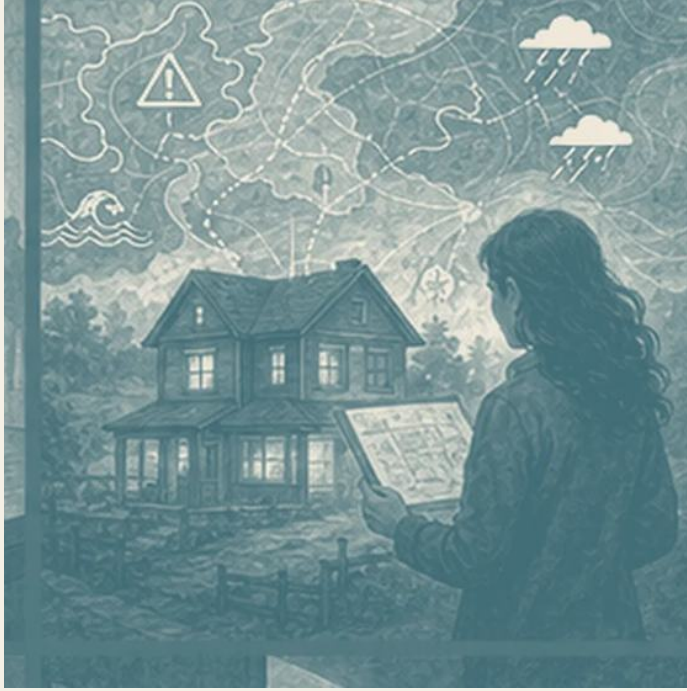
Banka algoritması bilinmezdir; fakat hata yaşayan müşteriye dikkatle dinleyen görevli bütün sisteme duyulan güveni kurtarabilir. Bu an, kitabın genel savını tek bir hayatın ölçeğinde sinamamıza izin verir.

Yüz yüze temas soyut düzeni insani güven işaretlerine çevirir ve sistemin arkasındaki yetkinliği temsil eder. Bu zincirde hangi halka koparsa sonucun değişeceği ayrıca sorulmalıdır.

Nazik yüz bozuk sistemi gizleyebilir; iyi ilişki yapısal denetimin yerine geçmez. Benzetme akılda kalıcıdır ama dünyanın tamamı değildir.

Bir kurumla son karşılaşmanızda kişiye duyduğunuz güvenle sistemin gerçek güvencesini ayrı değerlendirin. Erişim noktasındaki insan sistem hatasının erken uyarısını taşıyabilir ama tek başına sistemi düzeltemez. Kesin hüküm karşısında eksik kanıtı sormak acele genellemeyi durdurabilir.

Risk geleceği hesaplayarak bugünü kurar

Modern risk, kader gibi başa gelen tehlikeden çok gelecekteki olasılıkların hesaplanıp bugünkü karara taşınmasıdır. Bu çerçeve kurulduğunda kitabın zor görünen sorusu gündelik hayata yaklaşır.

Aile taşınacağı bölgenin deprem, iş ve okul olasılıklarını puanlar; henüz olmamış gelecek bugünkü evi seçtirir. Olayı yaşayan kişi tüm yapıyı görmese de yapı onun seçeneklerini etkiler.

İstatistik ve senaryo geleceği kolonileştirir; şimdiki kaynaklar olası kayıplara veya kazançlara göre düzenlenir. Mekanizma görüldüğünde benzer görünen iki olayın neden farklı sonuç verdiği anlaşılır.

Her risk ölçülebilir değildir ve sayı belirsizliği yok etmiş gibi sahte güven üretebilir. Tek etkileyici olayın bütün toplumlar adına konuşmasına izin verilmemelidir.

Bir kararınızda olasılık, etkinin büyüklüğü ve hesap dışında kalan belirsizliği ayrı yazın. Risk hesabı geleceği yönetilebilir yaparken hesap dışındaki olayı sessizleştirebilir. Kavramı önce kendi davranışımızda aramak onu kolay suçlama aracından kurtarır.

Üretilmiş belirsizlik kendi başarımızdan doğar

Sanayi ve bilim bazı eski tehlikeleri azaltırken iklim, nükleer atık ve dijital gözetim gibi kendi sistemlerinin ürettiği yeni belirsizlikler yaratır. Yazar tekil olayı daha geniş bir yapının belirtisi olarak okumamızı ister.

Tarlada verimi artıran kimyasal yıllar sonra suyu kirletir; ilk çözüm başka kurumların uğraşacağı yeni sorun olur. Örneği hatırlamak, kuru kavramı ezberlemekten daha kalıcı bir yol sunar.

Karmaşık teknik ağın yan etkisi zaman ve mekâna yayılır, tek karar verici ile tek mağdur arasındaki bağ zayıflar. Neden ile sonuç arasındaki ara adımlar kitabın asıl açıklama gücünü taşır.

Her yeni tehlikeyi modernliğin kaçınılmaz felaketi saymak teknoloji ve hukukla sağlanan gerçek iyileşmeleri görmezden gelir. İnsan niyeti ile kurumsal sonuç her zaman aynı yönde ilerlemez.

Kullandığınız bir kolaylığın maliyetinin nerede, ne zaman ve kimin hayatında ortaya çıktığını izleyin. Modernliğin yan etkisi, çözümün hedefinden çok bütün yaşam döngüsünü izlemeyi gerektirir. Ortalama sonuç kadar bedeli kimin ödediğini de görmek gerekir.

Benlik anlatılan ve düzeltilen bir hikâyedir

Giddens modern kimliği hazır ve değişmez özden çok kişinin geçmişiyle geleceğini tutarlı bir anlatıda birleştirme işi olarak görür. Bu cümle sonuçtan önce hangi şartların oluştuğunu araştırmaya çağırır.

Kariyerini değiştiren kırk yaşındaki kişi eski yıllarını başarısızlık değil yeni yolun hazırlığı diye yeniden anlatır. Sahne, kavramı tanımdan çıkarıp insan yüzü ve gerçek bedelle buluşturur.

Öz-anlatı dağınık olaylara süreklilik verir, kararları yönlendirir ve başkalarına kim olduğumuzu gösterir. Bu bağlantı niyet ile sonuç arasındaki mesafeyi görünür tutar.

Hikâyeyi değiştirme gücü sınırsız değildir; beden, belge, yoksulluk ve başkasının hafızası direnç gösterir. Açıklama olasılık gösterir; değişmez kader ilan etmez.

Hayatınızdaki bir dönüm noktasını eski anlatınız ve bugünkü anlatınızla iki kısa paragrafta yazın. Öz-anlatı geçmişi değiştirmez; geçmişin bugünkü eylemde ne anlama geleceğini yeniden kurar. Görev tek doğruyu ezberlemek değil, yanlış kurulmuş soruyu fark etmektir.

OKUMA EŞİĞİ 2 / 3

Ayrıntılardan büyük resme

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Soyut sistemlerin yüzleri vardır
- Risk geleceği hesaplayarak bugünü kurar
- Üretilmiş belirsizlik kendi başarımızdan doğar
- Benlik anlatılan ve düzeltilen bir hikâyedir

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür
- Yaşam tarzı sektörleri çevremizi ayırır
- Saf ilişki yalnız ilişki sürdükçe sürer
- Beden de benlik projesine katılır

Bağlantı sorusu: “Soyut sistemlerin yüzleri vardır” ile “Benlik anlatılan ve düzeltilen bir hikâyedir” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür

Geleneklerin tek yol dayatmadığı modern ortamda ne giydiğimizden nasıl çalıştığımıza kadar tekrar eden seçimler benlik anlatısının görünür biçimi olur. Kavram, hazır cevap vermekten çok dikkatin yönünü değiştirir.

Markette aynı rafın önünde sağlık, bütçe, çevre ve aile alışkanlığı arasında seçim yapan kişi sıradan alışverişte kimlik kurar. Bir ayrıntı değiştiğinde sonucun da değişmesi, kaderden değil ilişkiden söz edildiğini gösterir.

Seçenek çoğalır, her seçim başka seçenekleri kapatır ve tekrarlar belirli bir yaşam tarzını sabitler. Burada önemli olan adımları sırayla izlemek ve hiçbirini doğal kabul etmemektir.

Yoksul kişinin ucuz ürünü seçmesiyle varlıklı kişinin sade yaşam markası seçmesi aynı özgürlük değildir. Kitabın dönemi ve seçtiği örnekler hesaba katılmadan kavram kolayca dogmaya dönüşür.

Günün üç rutinde gerçek seçenek sayınızı ve seçeneği daraltan para, zaman veya bakım yükünü yazın. Seçmek zorunda olmak da bir baskıdır ve kötü seçenekler arasında tercih özgürlük sayılmamalıdır. Dijital araç değişse bile güven, korku, itibar ve güç ilişkileri yeni biçimde sürebilir.

Yaşam tarzı sektörleri çevremizi ayırır

İnsan iş, aile, arkadaş ve dijital topluluk gibi farklı yaşam tarzı alanlarında birbirine uymayan beklentilerle karşılaşabilir. Bundan sonraki tartışma bu temel bağlantının ne kadar taşınabileceğini sınar.

Ofiste resmi ve rekabetçi konuşan kişi akşam gönüllü grupta eşitlikçi davranır, çevrimiçi ortamda bambaşka bir imge kurar. Örneğin gücü süslü olmasında değil, neden ile sonucu yan yana getirmesindedir.

Kurumsal ortam belirli benlik parçasını ödüllendirir; geçişler anlatı tutarlılığını sürekli sınar. İlişki tek yönlü değildir; sonuç da kendisini doğuran koşulları değiştirebilir.

Çoklu rol mutlaka sahtekârlık değildir; insan bağlama duyarlı ve yine de ilkelerinde tutarlı olabilir. Kanıt, yorum ve değer yargısını ayrı tutmak burada özellikle önemlidir.

İki ortamda değişen davranışınızın hangisinin uyum, hangisinin değerinizden vazgeçme olduğunu sorun. Rol çeşitliliği, tutarlılığı aynı davranışta değil farklı ortamda korunan ilkede aramayı gerektirir. Başka türlü olsaydı ne değişirdi sorusu fikri gerçek bir olayda sınar.

Saf ilişki yalnız ilişki sürdükçe sürer

Giddens modern yakın ilişkilerin dış ekonomik veya geleneksel zorunluluktan çok, tarafların ilişkiden aldığı güven ve yakınlık sürdüğü ölçüde devam ettiğini anlatır. Bu ayırım kitabın geri kalanında izlenecek yolu açar.

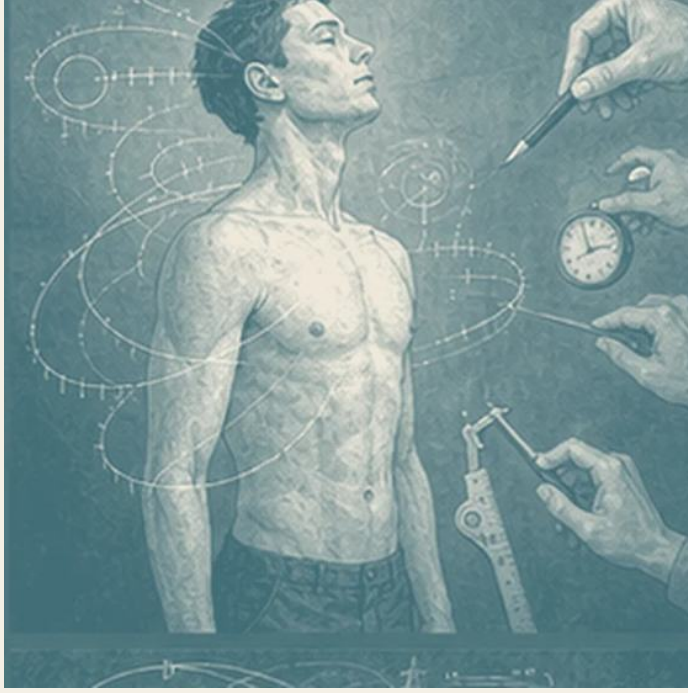
İki eş aile baskısıyla değil birbirlerine iyi geldiği için birlikte kalır; aynı nedenle ilişki kötüleşirse ayrılık daha düşünülebilir olur. Aynı olayı başka kişinin gözünden görmek görünmeyen maliyeti açığa çıkarabilir.

İlişkinin değeri kendi içindeki iletişime bağlanır, eşitlik ve duygusal açıklık beklentisi yükselir. Kavram ancak bu ara hareketler açıkça görüldüğünde gerçek bir düşünme aracına dönüşür.

Ekonomik bağımlılık, bakım emeği ve şiddet birçok ilişkide özgür ayrılma varsayımını bozar. Kavram bazı olaylarda merkezde, bazılarında yalnız yardımcı etkindir.

Bir ilişkide gönüllü yakınlıkla çıkmayı zorlaştıran maddi veya toplumsal bağı ayrı görün. Saf ilişki eşitlik vaadi taşır; ekonomik ve bedensel çıkış gücü eşit değilse vaadi gerçekleşmez. Bir haftalık küçük gözlem, büyük iddianın gündelik karşılığını gösterebilir.

Beden de benlik projesine katılır

Beslenme, spor, giyim ve tıbbi müdahale yoluyla beden modern kimliğin yalnız kabı değil üzerinde sürekli çalışılan görünür parçası olur. Böylece soyut kavram, gözlenebilir bir ilişkiye dönüşür.

Kişi koşmaya sağlık için başlar, sonra mesafe ve fotoğraf üzerinden kendisini disiplinli insan olarak anlatır. Bu küçük olay büyük haritanın neresine bakmamız gerektiğini gösteren bir işarettir.

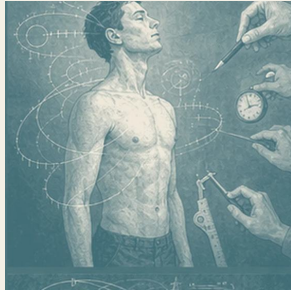
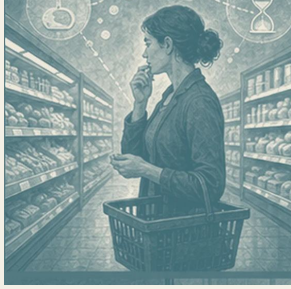
Uzman bilgisi bedensel rutine girer, beden göstergesi öz-anlatıyı doğrular ve yeni hedef üretir. Açıklamanın sınanacağı yer, varsayılan halkanın gerçekten çalışıp çalışmadığıdır.

Beden projesi piyasa baskısı, güzellik normu ve sağlık takıntısıyla özdenetime dönüşebilir; engellilik seçimsizlik değildir. Yazarın dışarıda bıraktığı deneyimler kavramın sınırını görmek için dinlenmelidir.

Bir beden alışkanlığınızda sağlık ihtiyacı, sosyal baskı ve kimlik arzusunun payını ayırın. Beden projesi kişinin gücünü artırabilir veya sonsuz düzeltme borcu üreten piyasaya bağlayabilir. Bugüne taşımak geçmiş kopyalamak değil, aynı mekanizmayı yeni koşullarda aramaktır.

OKUMA EŞİĞİ 3 / 3

Son sorulara yaklaşırken

GERİDE KALAN DÖRT DURAK

- Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür
- Yaşam tarzı sektörleri çevremizi ayırır
- Saf ilişki yalnız ilişki sürdükçe sürer
- Beden de benlik projesine katılır

SIRADAKİ DÖRT DURAK

- Terapi kültürü yalnız hastalık tedavisi değildir
- Ontolojik güven dünyaya dayanma hissidir
- Yaşam siyaseti nasıl yaşamalıyız diye sorar
- Düşünümsel modernleşme kendi temellerini sorgular

Bağlantı sorusu: “Yaşam tarzı zorunlu seçimler bütünüdür” ile “Beden de benlik projesine katılır” arasında hangi düşünce yolu kuruluyor? Bir sonraki durak olan “Terapi kültürü yalnız hastalık tedavisi değildir” bu yolu nasıl değiştirebilir?

Terapi kültürü yalnız hastalık tedavisi değildir

Terapi ve öz-yardım dilleri insanlara geçmişi yeniden yorumlama, duyguya ad koyma ve benlik projesini düzenleme araçları verir. Yazarın temel hamlesi tam olarak bu görünmeyen bağı açığa çıkarmaktır.

Kişi aile tartışmasını yıllarca nankörlük diye anlatırken sınır ve bakım yükü kavramlarıyla başka bir hikâye kurar. Sahneyi yavaşlatınca tek karar sandığımız şeyin öncesindeki etkiler belirginleşir.

Uzman kavramı gündelik dile girer, kişi kendisini yeni gözle izler ve davranışını buna göre değiştirir. Bu süreç görünür olunca kişisel tercih ile yapısal baskı birbirinden ayrılabilir.

Her sıkıntıyı kişisel gelişim işine çevirmek işsizlik, ayrımcılık ve kötü kurumları kişinin omzuna bırakabilir. Eleştirinin hedefi çoğu zaman soru değil, cevabın gereğinden fazla büyütülmesidir.

Bir sorunuzda iç alışkanlıkla dış koşulu ikiye ayırıp ikisi için farklı çözüm düşünün. Terapi dili yarayı adlandırır; yarayı üreten işyerini veya yasayı görünmez yaparsa yarım kalır. Karar öncesinde seçeneği olmayan kişiyi hesaba katmak tartışmayı dürüstleştirir.

Ontolojik güven dünyaya dayanma hissidir

Ontolojik güven, her sabah dünyanın, insanların ve benliğin temel sürekliliğine inanarak gündelik işi sürdürebilme hissidir. Bu nokta atlanırsa fikir kolayca yanlış bir slogana dönüşür.

Çocuk bakım verenin geri geleceğini tekrar tekrar gördükçe odada tek başına oynayabilir; yetişkin de benzer süreklilik varsayımlarıyla plan yapar. Gündelik ayrıntı, soyut düşüncenin hayata değdiği noktayı görünür kılar.

Rutin ve güvenilir ilişki varoluşsal soruları arka plana iter, eylem için sakın bir zemin kurar. Mekanizma aynı sonucu her yerde garanti etmez; bağlam onun gücünü artırır ya da azaltır.

Aşırı rutin değişimi engelleyebilir; güven eksikliği de yalnız kişisel sorun değil savaş, yoksulluk ve ayrımcılık sonucu olabilir. Geçmiş bugünün kopyası saymak kadar aralarında bağ yokmuş gibi davranmak da yanıltır.

Gününüzü mümkün kılan fakat nadiren fark ettiğiniz üç güven varsayımını yazın. Ontolojik güven büyük fikirlerden önce gündelik tekrar ve güvenilir bakım içinde oluşur. Bu soru, kitabın düşüncesini günlük bir alışkanlığa dönüştürebilir.

Yaşam siyaseti nasıl yaşamalıyız diye sorar

Kıtlık ve baskıdan kurtulmayı hedefleyen özgürleşme siyasetine ek olarak yaşam siyaseti, daha çok seçeneğimiz olduğunda beden, doğa, ilişki ve kimliği nasıl kuracağımızı sorar. Mesele tek neden bulmak değil, sonucu üreten düzeni görebilmektir.

Üreme teknolojisi yalnız yasak kalsın sorusu değil hangi aile, sorumluluk ve yaşam tanımını seçeceğiz sorusunu doğurur. Örnek kanıtın tamamı değildir; yine de iddianın nerede sınanacağını açık eder.

Artan müdahale gücü kişisel kararı ortak etik ve gezegen sonuçlarıyla bağlar. Aradaki basamakları atlamak etkileyici fakat boş bir sonuca yol açabilir.

Seçim diline fazla güvenmek, temel özgürlük ve kaynak eşitsizliği çözülmeden ayrıcalıklı grubun sorunlarını evrenselleştirebilir. Sonraki araştırmalar ayrıntıyı değiştirse bile iyi soru yaşamaya devam edebilir.

Bir kişisel yaşam tercihinizin altyapı, emek veya çevre üzerindeki ortak sonucunu araştırın. Yaşam siyaseti seçimlerin yalnız kişisel tat değil ortak dünya kurduğunu görünür kılar. Böyle bir gözlem kavramın açıklayıcı mı, yalnız etkileyici mi olduğunu gösterir.

SONUÇ · İKİNCİ MODERNLİK

17. DURAK

Düşünümsel modernleşme kendi temellerini sorgular

Beck, Giddens ve Lash'ın ortak tartışmasında modernleşme başarılarının ürettiği risk ve bireyselleşme, sanayi toplumunun kurumlarını kendi sonuçlarıyla yüzleşmeye zorlar. Kavramın değeri, daha önce kopuk duran ayrıntıları aynı haritada buluşturmasındadır.

Fosil yakıtla büyüyen ekonomi iklim riski yüzünden enerji düzenini, meslekleri ve kalkınma fikrini yeniden tartışır. Aynı kişiler başka kurallar içinde farklı davranınca açıklamanın yeri değişir.

Yan etki görünür olur, uzmanlar çatışır, yurttaş bilgiyi sahiplenir ve kurum kendi temel varsayımını değiştirmek zorunda kalır. Bu hareketin kim tarafından başlatıldığı kadar kim tarafından sürdürüldüğü de önemlidir.

Kendi kendini düzeltme otomatik değildir; şirketler maliyeti başkasına aktarabilir, sesi az çıkanlar karar dışında kalabilir. Güçlü ton, belirsizlik ve bağlam payını ortadan kaldırmaz.

Bir kurumun yarattığı sorunu yalnız yeni ürünle mi, temel hedefini değiştirerek mi çözdüğünü sorun. Kurum kendi başarısının yan etkisini kabul etmediğinde düşünümsellik yalnız yeni reklam diline döner. Amaç düşünceyi insanlara etiket yapmak değil, görünmeyen koşulu fark etmektir.

SON DURAKLAR · SINIR

18. DURAK

Kitabın kolay yanlış anlaşılacağı yer

Düşünüm sosyolojisi herkes istediği kimliği seçer, bilgi toplumu otomatik olarak ilerler veya birey bütün yapıları yalnız düşünerek değiştirir diye okunmamalıdır.

Yaşam tarzı seçimini market rafındaki yüz ürün gibi anlatıp o ürünlere parası, zamanı veya güvenliği yetmeyenleri unutmak, düşünümselliği ayrıcalıklı tüketici özgürlüğüne indirger.

Okur öz-anlatı ve seçimi, kurumların sunduğu gerçek seçenekler ve risklerin kimlere dağıtıldığıyla birlikte incelemeli; kullanılan başlığın iki özgün eseri birleştiren tematik bir harita olduğunu akılda tutmalıdır.

SON DURAKLAR · TARTIŞMA**19. DURAK****Kitap hakkında süren tartışma**

Giddens'ın çalışmaları geç modernlik, risk, kimlik, yakınlık ve küreselleşme tartışmalarını güçlü biçimde etkiledi; düşünümsellik sosyal bilim bilgisinin topluma geri dönüşünü anlatan temel kavramlardan biri oldu.

Eleştiriler yaklaşımın seçme ve öz-anlatı gücünü fazla büyüttüğünü, sınıf ile maddi eşitsizliği geri plana attığını ve Batı toplumlarının deneyimini genel modernlik gibi sunduğunu belirtir. Reflexive Modernization içinde üç yazarın da aynı açıklamayı paylaşmadığı unutulmamalıdır.

Bir okur kendi hayatını yeniden yazma imkânı bulur; diğeri öz-proje dilinin işsizliği, bakım yükünü ve güvencesizliği kişisel yetersizlik gibi gösterebileceğini söyler.

SON DURAKLAR · BUGÜN

20. DURAK

Bugüne taşınan üç soru

Bu yeni bilgi davranışı nasıl değiştirdi? Gerçek seçenekler kimlere açık? Üretilen riskin kararını kim veriyor, bedelini kim taşıyor?

Bir hafta boyunca tek bir rutin seçip onu kuran uzman tavsiyesi, para, kurum, ilişki ve kendi anlatınızı beş ayrı satırda izleyin.

Okur hayat hikâyesini yalnız içinden yazmadığını, her yeni bilginin ve kurumun kalemine dokunduğunu gördüğünde hem imkânı hem sınırı daha gerçekçi kavrar.

SON DURAKLAR · ÖZ**21. DURAK****Bir cümlede kitabın özü**

Düşünüm sosyolojisi, modern insanların ve kurumların kendileri hakkında üretilen bilgiyi eyleme katarak hem kimliği hem toplumsal dünyayı durmadan yeniden kurmasını araştırır.

Akılda tutulacak son görüntü, petrol mavisi bir şehirde aynaya dönüşen bilgi yolu, aynadan çıkarak yön değiştiren insanlar, uzakta risk bulutları ve yeniden çizilen bir hayat haritası.

Giddens bizi kimliğimizi seçtiğimizi söylemeden önce seçenekleri kimin kurduğunu ve her yeni bilginin dünyayı nasıl geri dönülmez biçimde değiştirdiğini sormaya çağırır.

KAYNAKLAR VE KAPSAM

Neye dayandık, nerede durduk?

[1] Wiley - Modernity and Self-Identity

[2] Stanford University Press - Reflexive Modernization

TELİF VE SORUMLULUK NOTU

Bu çalışma eğitim ve araştırma amacıyla hazırlanmış özgün bir özet ve yorum rehberidir. Kitabın cümlelerini yeniden üretmez ve özgün eserin yerini tutmaz. Sağlık ve psikoloji başlıkları genel bilgi verir; tanı, tedavi veya kişiye özel profesyonel öneri değildir.

SON CÜMLE

Giddens bizi kimliğimizi seçtiğimizi söylemeden önce seçenekleri kimin kurduğunu ve her yeni bilginin dünyayı nasıl geri dönülmez biçimde değiştirdiğini sormaya çağırır.